

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

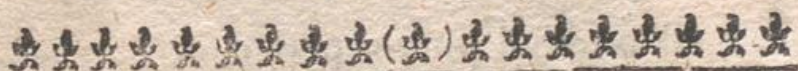
Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt I. Cur inimicis sit ignoscendum? & tamen ob hoc eorum peccata non manere impunita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

TALIO,

SEU

METIENS ET REMETIENS

MENSURA.

QVA OSTENDITVR, HOMI-
NIBVS TAM BENEFICIS, QVAM
MALEFICIS PLERVMQVE PARI
calculo sua opera compen-
sari.

CAPVT I.

*Cur inimicis sit ignoscendum? & tamen
ob hoc eorum peccata non manere im-
punita.*

§. I.

*Veri honoris lucem, umbra honoris longè esse
preferendam.*

Vàm iustis de caussis Mundi Con-
ditor & Gubernator honores alijs
tribuat, alijs auferat, si cetera om-
nia deessent argumenta, satis superq; osten-
derent illi sapientes, qui honores, tamquã

A

rem

rem vilem, & ad pueros pertinentia crepundia, à se abdicauerunt, abiecerunt, conculcauerunt. Neque in sapientum habendus est numero, qui magnum nomen tenet potius, quàm implet. Illius in iudicando prudentia laudatur, qui, quando ita res fert, laudes ipsas humanas potest contemnere. Sæpe enim vanæ sunt; sæpe etiam perniciosæ; mutabiles semper. Quamobrem appositè viri nobiles Athenis, fibulæ *cicadam* è terra natâ, canentem, & citò morientem; Romani autem *lunulam*, mutabilitatis atque inconstantia notam, calceis suis addiderunt. Splendet quidem Luna, sed non semper lumine pleno; immò nec semipleno semper: sæpe enim etiam sereno cælo non cernitur. Ita gloria humana aliquando multum, aliquando parum effulget, aliquando tota obscuratur. Non ita gloria cælestis, quæ constans est & sempiterna, atque idcirco Soli comparata. Neque enim sola Dei maiestas

Psal. 18. 6. in sole posuit tabernaculum suum, sed etiam

Cant. 6. 9. sponsa Dei est electa ut sol, sanctique omnes instar solis exsplendescunt. Quam gloriam Christus expressit, quando in monte Thabor resplenduit facies eius sicut sol. Quis scin-

Matth. 17. 2. illam, aut exiguum nitedule lumè luci meridiane,

ridiane,

ridianæ anteferet? aut muscam monte, guttam aquæ Oceano maiorem esse iudicaret? Hoc ne faciant à Deo meliora docti, non modò contenti sunt, si defituros honores non adipiscantur, aut amittant; verùm etiam spe maioris gloriæ in cælo adeundæ gaudent: neq; de vindicta cogitant eorum, à quibus ignominia iniuriaque afficiuntur; sed insuper eos ponunt in numero benefactorum.

§. II.

Iniuriarum patientia in heroico exemplo tradita.

Dicebat Abbas Ioannes quibusdam fratribus: Quia fuerunt tres philosophi amici, quorū unus moriens alteri reliquit filium suum commendatum; qui in etate iuuenili prouectus, nutritoris sui adulteravit uxorem. Quo scelere cognito missus est foras. Deinde cū plurimūm pœniteret, non ei concessit regressum sed ait illi: Vade, & esto tribus annis inter damnatos, qui metalla in flumine deponunt, & sic indulgeo tibi culpam tuam. Quo post triennium redenuit rursus ait: Vade alios tres annos da mercedes, ut iniurias patiaris. Ille verò fecit sic alios tres annos. Qui dixit ei: Veni ergo nunc ad civitatē Atheniensium, ut philosophiam discas. Erat au-

Heriberg.
Rosveid:
l. 6. de
Vit. PP.
libell. 4.
n. 12.

4 Cap. I. Iniurias non manere inultas,

sem ad portam ciuitatis quidam senex philosophus sedens, atque intrantes contumelijs afficiebat, iniuriauit ergo & iuuenem illum. At ille iniuriatus risit. Cui senior ait: Quid est hoc, quod tibi ego iniurias facio, & tu rides? Dicit ei iuuenis: Non vis ut rideam, qui tribus annis, ut iniurias paterer, dedi mercedes, & hodie gratis eas patior. Prorsus ob hoc ego risi. Dixitq; ei senex: Ascende & ingredere ciuitatem. Cumq; hoc retulisset Abbas Ioannes, dixit: Hec porta Domini, & patres nostri per multas iniurias in eam gratulantes ingressi sunt. Multis hoc videtur paradoxum, & inter ea, quæ fieri non possunt, cum tamen sit vnum in-

Matth. 5. ter ea quæ fieri debent. Audistis quia dictum est: Diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, bene facite his, qui oderunt vos: & orate pro persequentibus, & calumniantibus vos: ut sitis filij Patris vestri, qui in calis est: qui solem suum oriri facit super bonos & malos: & pluit super iustos & iniustos. Si enim diligitis eos, qui vos diligunt, quam mercedem habebitis? nonne & publicani hoc faciunt? Et si salutaueritis fratres vestros tantum, quid amplius facitis? nonne & Ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est.

§. III.

ut si nos non ulciscamur.

§. III.

*Deum esse longè meliorem vindicem nostrarum
iniuriarum, quàm nos ipsos.*

Ob hanc causam multi, qui clarum jus
haberent honoris sui defendendi, tamen
non tam jus suum, quàm meritum suum,
perfectionemq; spectant, & abstinēt à ju-
stissima accusatione inimicorum. Quid er-
go? estne iustitia in mundo? aut manent
tot calumniatores & iniuriarum fabri im-
puniti? Nequaquam. *Ne dederis os tuum, Eccl. 5. 5.*
*ut peccare facias carnem tuam: neque dicas co-
ram Angelo, non est providentia: ne forte iratus
Deus contra sermones tuos, dissipet cuncta opera
manuum tuarum. Si videris calumnias ege-
norum, & violenta judicia, & subverti iustitiã
in provincia, non mireris super hoc negotio: quia
excelfo excelsior est alius, & super hos quoque
eminentiores sunt alij, & insuper uniuersa ter-
ra rex imperat seruienti. Hic rex sceptrum,
non frustra gerit, sicut neque magistratus Heb. 1. 8.*
gladium: virgam regni sui non sinit sibi eripi.
Nos in nostra causa non sumus boni judi-
ces, cum maximè efferuescimus, cæcutimus.
Quod indicauit, qui dixit: *Turbatus est a fu. Psal. 6. 6.*
rore oculus meus. Hinc Apostoli monitio est,
Si fieri potest, quod ex vobis est, cum omnibus ho. Rom. 12. 18.

Cap. I. Iniurias non manere inultas,
minibus pacem habentes: Non vosmetipsos de-
fendentes, charissimi, sed date locum ira, scrip-
tum est enim: *Mihi vindicta, & ego retribuam,*
dicit Dominus. Vbi duo docet Paulus, pri-
mum est, domandum esse ultionis appetitū;
alterum, Deo iudicium & vindictam iniu-
riæ esse relinquendam. Primum pertinet ad
nostram patientiam; alterum ad Numinis
providentiam.

§. IV.

*Tertulliani decem rationes, ob quas nos ipsos ul-
tisci non debeamus.*

Tertulli-
an. lib. de
patientia.
c. 9. & 10.

Ne nos ipsos defendamus, hoc est, ultisc-
eamur, Tertullianus hæc decem præscripsit
documenta. 1. *Hæc ultiscendi libido negotiæ
curat aut gloria, aut malitia: sed gloria ubique
vana est, & malitia Domino odiosa, hoc quidem
loco maximè: quia malum duplicat, quod se-
mel factum est. Quid enim refert inter prouo-
cantem, & provocatum, nisi quod ille prior in
maleficio deprehenditur, iste posterior?* 2. *Vt ergo
lesus Domini reus est, qui omnem nequam prohibet
& damnat, quiq; precipit malum malo non re-
pendendum.* 3. *Quem honorem litabimus Do-
mino, si nobis arbitrium defensionis arrogaveri-
mus?* 4. *Quid credimus iudicem illum, si non
& ultorem? Hoc se nobis repromittit dicens:
Vindi-*

Vindictam mihi, & ego vindicabo, id est, patientiam mihi, & ego patientiam remunerabo. 5. Qui vindicat se, honorem vnici iudicis, id est Dei, abstulit. 6. Post vindictam sequitur penitentia, fuga, & reatus, vt pari modo plectamur. 7. Nihil impatientia susceptum, sine impetu transigi nouit: quidquid impetu actum est, aut offendit, aut corrumpit, aut preceps abiit. 8. Si lenius defendaris, insanies: si uerbis, oneraberis. 9. Quid mihi cum vltione, cuius modum regere non possum, per impatientiam doloris? 10. Si impatientia incubabo, non dolebo: si non dolebo, vlcisci non desiderabo.

§. V.

S. Gregorij Nazianzeni in remittendis iniurijs insignia duo exempla.

Hoc autem Apostoli philtum, atque ista Tertulliani malagmata obtulit S. Gregorius Nazianzenus suis Catholicis Constantinopolitanis. Illi enim, quia ab Ariano, sub Valente Ariano Imp. multum vexati, immo pene oppressi fuere, eo postea Imperatore defuncto, sub Theodosio orthodoxo Imp. par pari reddere, eosque similibus molestijs affligere voluerunt. Tum Nazianzenus, vt hanc vltionis voluntatem auerteret, eos in hunc modum est allocu-

Gregoria
Presby.
in vit. S.
Gregor.
Nazianz.

8 *Cap. I. Iniurias non manere inultas,*

tus: *Non hac, mi grex, à vobis pōscit Christus; neq; sic Euangelium nos docet. Hac mea sit ultio, ut qui nos affecerunt iniurijs, salutem consequantur. Prestate illis beneficia, qui vos odio persequuntur. Quod si animus vehementer exastuat, neque coerceri se ira patitur; quod ab hoc alterum est, prestate, ut hac Christo permittatis, ac futuro tribunali reseruetis. Mea enim est ultio, ego rependam aut Dominus.* Talibus dictis tumultuantem populum sedauit, atq; in suam sententiam pertraxit. Neque ipse remissius præstitit reipsa, quod suos verbo docuit. Quando enim in Concilio Constantinopolitano nonnullorū Episcoporum similtates & dissidia exorta fuerunt, eò quòd Gregorius, ipsis inconsultis, ab alijs Episcopus Nazianzenus esset consecratus, loco suo & gradu sponte cessit, his eisdem verbis compellans: *Suppliciter vos, per Trinitatem ipsam, oro, ut inter vos omnia rectè pacificeq; constituatis. Quod si ego dissensionis inter vos caussa sum, nequaquam lona vate venerabilior videri debeo. Abycite me in mare, ac turbariam tempestas hac inter vos sedabitur. Lubens equidem patiar, quidquid volueritis, quamquam innocens, vestra concordie caussa. Eycite me folio, ab vrbe pellite, tantum veritatem*

teno

et si nos non ulciscamur.

*tem & pacem diligite. Valetate pastores sacri, meo-
rumq; laborum perpetuò recordamini. Hac ubi
dixit, abiit ad Theodosium Imp. talibus
verbis ab eo missionem petens: *Supplex oro,
ut laboribus hisce liberer, esto finis invidia, pa-
cem colant Antistites, idq; tua opera. Hoc ego
munus à te flagito, hoc mihi postremum benefi-
cium largire.* Theodosius tanti viri mode-
stiam patientiamque admiratus, vix tandem
consensit, ut Nectarium ei substitui pate-
retur. Sic docuit, sic fecit Nazianzenus,
quando iniurijs maximis fuit exagitatus. Ad
hoc illi contumeliæ seruiert, ut posset ig-
noscere, & bonum pro malo redhibere. Quo
opere nulla maior, & ad Christi amorem
propius accedens charitas potest excogitari.
Nam, ut Ruffinus refert, interrogavit quidam
frater Abbatem Pœmenem dicens: *Quid est,
quòd Dominus in Evangelio dicit: Maiorem
hac charitatem nemo habet, quam ut quis ani-
mam suam pro amico suo ponat: quo modo hoc
fiet? Respondit senex: Si quis audit verbum ma-
lum a proximo suo, & cum possit ipse similia illi
respondere, tolerat tamen in corde suo, & vim
laboremq; sibi facit, ne forte respondeat illi ma-
lum, & contristet illum: iste animam suam po-
nit pro amico suo.**

Ruffin. in
vitis PP.
l. 3. n. 204

§. VI.

*Deo iniuriarum certo Vindici ultionem esse relin-
quendam.*

Atqui hoc pacto atrocissimæ quæquæ in-
jurix viris sanctis & patientibus irrogatæ
manent impunitæ? inquires. *Ne dederis os
Eccles. 5. tuum, ut peccare facias carnem tuam; neque
5. dicas coram Angelo, non est providentia &c. Si
videris calumnias egenorū, & violenta judicia,
& subverti justitiam in provincia, non mireris
super hoc negotio; quia excelsus excelsior est alius.*
Non punit Princeps, non punit rex, parcit
Imperator, excelsus quidem est. Sed ex-
celsus excelsior est alius, qui ait, *mibi vindicta
Rom. 12. (competit) ego retribuam, dicit Dominus. Ego
19. Deus sum omnium justissimus prouisor, ju-
Deuter. dex, & vindex, meum est vlcisci; meum of-
32. 35. ficiū est, debitas de calumniatoribus, &
omnibus præuaricatoribus poenas sumere.*
Itaque vos graua passi, nolite solium me-
um, tribunal meum, sceptrum meum inua-
dere, *sed date locum ira, diuinæ, ut suppleat
Rom. 12. D. Chrysostrōmus, Theodoretus, Oecume-
19. nius, & ipse Augustinus, relinquitte Deo
Chrysostr. injuriæ vestræ ultionem. Si enim vos ipsi
Theodoro. vultis esse vltiores, & mercedem patientiæ, &
Oecum. in virtutem charitatis perdetis; & efficietis, vt,
cit. loc. Pauli. Au- gustin. in
Psal. 78. mali*

mali alienę potestatis vsurpatores, vestra
sententia in caput vestrum resiliat. Digni
sanè sunt supplicio suo, omnes injuriarum
authores & fabricatores, & quidam bono
zelo vindictam expetunt. Igitur *si animis
vehementer exastuat, neque coerceri se irā pati-
tur, prestate, ut hac Christo permittatis, ac fu-
turo tribunali reseruetis.* Et si enim multorū,
in hac vita, crimina non plectantur, non ta-
men illa manebunt inulta. Quia Deus vl-
ciscetur, & quidem grauissimè, saltem in vi-
ta altera. Grauissima autem erit illa vltio,
quia non erit iudicis, qui falli potest, sed
Dei omnipotentis, atque omnia videntis;
cuius opera omnia magnifica & terrifica
sunt. Ob quam causam Apostolus alibi ea-
dem repetens, ac scribens, *Scimus qui dixit: Hebr. 10.
Mibi vindicta, & ego retribuam: Et iterum: 3.
Quia iudicabit Dominus populum suum: mox
subiungit: Horrendam est incidere in manus
Dei viuentis. Quamobrem non debet homo
se ipsum vlcisci, hoc enim esset, & inuadere
officium D E I, & de eius iusticia diffidere;
neq; credere eius vltionem: quę tanta erit,
vt potius commiseratione digni sint, qui
quando nobis leues injurias inferunt, in-
manus Dei viuentis, & irati incident, in-
quas*

quas horrendum est incidere. Quamquam etiam partim ad iustitiæ suæ manifestationem, partim ad innocenter afflictorum consolationem, partim ad aliorum exemplum & cautionem, sapissimè Deus, etiam in hac vita, puniat calumniatores, & quidem illo ipso malo, quod alijs præparauerunt. Hoc autem, siue per se, siue per alios, facere eum consueuisse, paulò explicatiùs dicere operæ pretium est.

CAPVT II.

Quid sit lex, aut pœna talionis, & quàm iusta?

§. I.

Quid sit propriè TALIO? quid latè?

VIndictam, seu hostimentum, veteres *talionem* appellauerunt. Vnde si quis alteri manum amputauisset, apud Romanos, illi *lege talionis* manus vicissim debebat amputari. Festi verba sunt: *Talionis mentionem fieri in XII. Tabulis, ait Verrius hoc modo: SI MEMBRVM RVPIT, NIGVM EO PACIT, TALIO ESTO.* Neq, id, quid significet, indicat, puto, quia notum est. Permittere enim lex parem vindictam. Quam Sylla metuens